

UNIVERSITATEA “PETRU MAIOR” TG.MURES
FACULTATEA DE STIINTE ADMINISTRATIVE,JURIDICE SI ECONOMICE
SPECIALIZAREA FINANTE-BANCI

CREDITUL SI DOBANDA

CREDITUL SI DOBANDA

I.CREDITUL

I.1.Creditul.Trasaturile caracterisctice.....	3
I.2.Elementele principale ale creditului.....	4

II.SFERELE CREDITULUI

II.1.Formele creditului.....	5
II.2.Intermediarii si pietele creditului.....	6

III.DOBANDA

III.1.Caracteristicile si functiile dobanzii.....	7
III.2.Factori ce determina marimea si dinamica dobanzii.....	8
III.3.Dobanda nominala si dobanda reala.....	9
III.4.Teorii asupra dobanzii.....	9

CREDITUL SI DOBANDA

I.CREDITUL

I.1.CREDITUL.TRASATURILE CARACTERISTICE

Caracteristica esentiala a creditului o reprezinta inlocuirea unei plati imediate cu o promisiune de plata la o data ulterioara numita scadenta.Desi moneda nu este prezenta in momentul creditarii datorita promisiunii de plata,se exprima in moneda, iar rambursarea se face tot in moneda.Creditul este deci asteptarea unei cantitati de moneda rezulta creditarea este un act care se desfasoara in timp.

Exista mai multe concepii privind elemental fundamental in definirea crediului,dintre care 3 sunt importante:

- 1.creditul ca incredere
- 2.creditul ca forma a relatiilor de schimb
- 3.creditul ca expresie a relatiilor de distribuire

1.Creditul ca incredere

Potrivit acestei concepii, idea de incredere reprezinta principalul continut al creditului.In aceasta concepie creditul este o categorie subiectiva,psihologica.Chiar si notiunea de credit isis are originea in latinescul”credita” care semnifica : a avea incredere.Increderea este necesara in relatia de imprumut.Fara ea nici vanzarea marfii cu plata amanita nu ar avea loc.Pentru acordarea imprumutului creditorul trebuie sa fie convins de bunitatea debitorului, de solvabilitatea acestuia,de capacitatea debitorului de a face plata la scadenta.

2.Creditul ca forma a relatiilor de schimb

Unii autori considera creditul ca fiind o forma particulara a schimbului.Particularitatea ar fi ca exista un interval de timp apreciabil care separa efecuaarea prestatiei de efectuarea contraprestatiei.In aceeasi acceptiune,creditul este definit ca: un schimb care incepe in present si se termina in viitor, sau un accord prin care forme ale valorii(bunuri,servicii,moneda) sunt create in schimbul unei promisiuni de plata viitoare.Cei mai multi specialisti considera ca creditul nu este o forma a schimbului,pentru ca nu modifica continutul material al valorii si este legat de schimb, adica imprumuturile sunt de obicei contractate ce scopul de a face plati pentru livrari de bunuri si servicii,plati de salarii etc.

3.Creditul ca expresie a relatiilor de distribuire

Ceea ce deosebeste esential creditul de schimbul de marfuri este mobilul creditului,redistribuirea valorii adica transportul unei parti din prodesul social de la unii participanti la circuitul economic catre alti participanti cu un transfer cu caracter temporar.

In principal creditul este expresia relatiilor de redistribuirea disponibilitatilor banesti latente, passive existente in economie atat la agentii nefinanciari cat si la cei financiari prin inlocuirea monedei temporar pasive cu moneda active,cat si prin cresterea disponibilitatilor de capitalul banesc si cresterea masei monetare in circulatie.

I.2.ELEMENTELE PRINCIPALE ALE CREDITULUI

1.Subiectele raportului de credit sunt:debitorul,creditorul care prezinta o mare diversitate din punct de vedere al structurii socio-economice, al motivelor creditarii al duratei angajarii sale.In general subiectele raportului de credit sunt bancile, pe de alta parte in calitate de creditori si populatia, agentii economici si statul in calitate de debitor.

2.Promisiunea de rambursare este elementul principal al raportului de credit.Presupune riscuri si necesita adesea garantii.Garantiile pot fi reale sau personale.Cele reale cuprind retinerea,gajul,ipoteca,privilegiu,un bun corporal, proprietate a debitorului atat timp cat n-a fost achitat integral.Pentru acesta bunul trebuie sa aiba legatura cu creanta iar creanta trebuie sa fie certa si exigibil.

Gajarea este actul prin care debitorul remite creditorului un bun in garantia creditului (gajul).Gajarea poate avea loc cu sau fara deposedare.

Ipoteca este actul prin care debitorul acorda creditorului dreptul asupra unui imobil in cazul neachitarii datoriei de catre debitor.

Privilegiul este dreptul conferit prin lege unor creditori de a avea prioritate in a fi platiti atunci cand dispun de o garantie asupra unor parti sau asupra totalizarii patrimoniului debitorului.Creditul privilegiat dispune de dreptul de preferinta si urmarire.

Garantia personala este angajamentul luat de o terta,persoana de a plati (girant) in cazul in care debitorul este in incapacitate.

Trebuie subliniat ca in caz de necesitate transferarea garantiei in bani(mai ales la garantiile nete) presupun pentru creditor cheltuieli si eforturi suplimentare.

3.Termenul de rambursare, are durate foarte variate de la termene foarte scurte pana la termene de peste 50 de ani pentru constructiile de locuinte .Creditul cu scadenta de sub 1 an este credit pe termen scurt, cel cu scadenta intre 1-5 ani este pe termen mediu, peste 5 ani este credit pe termen lung

4.Dobanda este o caracteristica esentiala a creditului.

5.Consemnarea si transferabilitatea

Acordurile de credit sunt consemnate in inscrisuri, fie ca e vorba de contractul de credit propriu zis fie ca e vorba de instrumente de credit adica cecuri, bilete de ordin,bilete de trezorerie.Esentiala in aceste inscrisuri este inscrierea.

II.SFERELE CREDITULUI

II.1.FORMELE CREDITULUI

1.Creditul comercial

Este acea forma de credit la care pleaca celelalte relatii de credit in economia de piata.

Caracteristici:

- obiectul il constituie transmiterea de capital de imprumut sub forma de marfa,respective vanzarea pe datorie a marfurilor fara ca in acel moment sa fie transmisa suma echivalenta de la comparator la vanzator.
- subiectele sunt intreprinzatorii active,agentii economici din diferite ramuri ale economiei comerciale se imprumuta reciproc.
- miscarea creditului commercial este paralela cu miscarea capitalului industrial in sensul ca daca creste valoarea capitalului industrial creste si posibilitatea de acordare a creditului si invers.

2.Creditul bancar

Caracteristici:

- obiectul il constituie transmiterea de capital imprumutat sub forma baneasca.
  - subiecte:pe de alta parte bancile,pe de alta parte, intreprinderile, populatia,statul.
  - poate servi la redistribuirea capitalului in valoarea directiei.
- Raporturile de credit ale intreprinderilor cu bancile sunt de regula reciproce, pe de alta parte bancile acorda credit intreprinderilor pentru nevoile lor de productie, investitie.Esential este faptul ca banca actioneaza in cadrul acestui raport in vedera obtinerii de profit,in special sub forma de dobanzi prin valorificarea capitalurilor disponibile.

3.Creditul obligatar

Reprezinta operatiunile de credit in care partenerii sunt institutiile statului sau marile intreprinderi in calitate de debitor si care in aceasta calitate emit obligatiunile si creditorii care sunt detinatori ai acestor obligatiuni pe care le cumpara aceste obligatiuni in scopul obtinerii unui venit sigur numit dobanda, o mare parte a obligatiunilor sunt emise de stat formand creditul obligatar public.Creditul obligatar public este format din creditele contractate de stat prin lansarea titlurilor de imprumut (obligatiuni,bunuri de tezaur,titluri de renta etc.)

4.Creditul ipotecar

Este destinat activitatii imobiliare si reprezinta una din cele mai importante categorii de credit din sistemul national in economia de piata.Presupun o conventie intre creditor si debitor in care se prevede:proprietatea care serveste o garantie a rambursarii imprumutului,conditiile de rambursare,scadente,rata dobanzii,penalitati,in caz de rambursare anticipate, circumstantele prin care nerespectarea conditiilor de imprumut poate pierde proprietatea.

5. Creditul de consum

Este creditul pe termen scurt sau mijlociu acordat persoanelor fizice destinat sa acopere valoarea bunurilor si serviciilor achizitionate. Pentru accesul cumparatorilor cu venituri mici, bunuri de folosinta indelungata cu valoare mare. Creditul de consum contribuie in mod direct la cresterea nivelului de trai a unei parti importante a populatiei.

II.2. INTERMEDIARII SI PIETELE CREDITULUI

Pietele creditului sunt totalitatea relatiilor dintre diferitele subiecte economice (intreprinderi si persoane) intre acestea si intermediarii bancari, precum si raporturile dintre banci si alte institutii de credit privind transferal de disponibilitati monetare ca forma specificata de circulatie si fructificare a capitalului. Aceste pieti sunt segmentate in functie de natura participantilor si scopul acestora:

- piata capitalurilor sau financiara
- piata monetara
- piata valutara

Piata capitalurilor are drept obiect investitiile pe termen lung respective tranzactii asupra actiunilor, obligatiunilor sau a titlurilor derivate, operatii ulterioare la bursa de valori (piata secundara), operatiunile de insusire se fac pe pietele derivate. Delimitarea intre aceste componente ale pietei financiare este necesara pentru ca scopul operatiunilor este diferit:

- emisiunile de titluri noi au scop transferal resurselor de la detinatorii de fonduri spre utilizatorii finali ai acestor fonduri.
- tranzactiile efectuate pe piata secundara au ca scop asigurarea lichiditatii plasamentelor efectuate anterior de catre creditorii.

Cu alte cuvinte piata primara foloseste debitorilor iar piata secundara este in serviciul creditorilor. In ceea ce priveste piata derivatelor aceasta permite atat debitorilor cat si creditorilor sa se protejeze impotriva riscurilor si sa afecteze speculatiile.

Piata monetara se numeste si piata creditului, are drept obiect capitalurile disponibile pe termen scurt si foarte scurt. Este locul in care bancile comerciale pot sa-si procure lichiditati sub forma de moneda primara. In ultimii ani piata monetara a devenit accesibila si pentru institutiile nebancale-financiare si chiar pentru agentii nefinanciare, care doresc sa plaseze sau sa imprumute lichiditati. In cadrul pietei monetare se disting:

- piata monetara in sens strict (piata interbancara)
- piata monetara in sens larg (piata intrabancara)

Piata monetara in sens strict:

Este o piata a institutiilor care pot schimba intre ele in mod rapid excedentele si deficitele lor de trezorerie. Functia esentiala este refinantarea (bancile comerciale pot sa aibe oricand nevoie de lichiditati); bancile care sunt in cautare de lichiditati ofera anumite active noi putin lichide (actiuni, obligatiuni), bancile doresc sa-si utilizeze disponibilitatile.

Piata monetara in sens larg:

Este o piata pe care toti agentii economici care dispun de capitaluri,astfel incat pot sa ofere aceste capitaluri tuturor celorlalti agenti care au nevoie de lichiditati pentru perioade scurte de timp.Deschiderea pietei este largirea pietei monetare prin acordarea dreptului de participare si alte organisme financiar nebankare(societati de asigurare,casa de pensii,casa de economii,trezorerie publica,fonduri comune de plasament,societati de investitii cu capital variabil etc.) si marile intreprinderi.

Piata valutara este un compartiment obligatoriu pentru fluxurile de capital dinspre si pre strainatate,deci pentru valute.

Granitele dintre aceste pietele financiare,monetarara,valutara nu pot fi prea delimitate,iar legaturile dintre aceste pietele,astfel evenimentele si tendintele dintr-o piata pot influenta desfasurarea evenimentelor si tendintelor de celelalte pietele, cu atat mai mult cu cat participantii sunt aceeasi pe toate pietele.

III.DOBANDA

III.1.CARACTERISTICILE SI FUNCTIILE DOBANZII

Dobanda este o categorie complexa cu multe intelesuri. Ea este analizata, de regula, in legatura cu imprumuturile banesti si considerata in sens restrans, dupa unii autori, ca reprezinta: plata pentru o suma imprumutata , "recompensa pentru renuntarea la lichiditate pentru o anumita perioada de timp" , "partea din plusvaloarea incasata de creditor persoana fizica sau juridica de la debitor, ca plata pentru capitalul de imprumut cedat" , "pretul pe care oamenii il platesc pentru a obtine resursele acum in loc sa astepte pana cand vor castiga banii cu care sa cumpere resursele; o prima platita pentru a intra in stapanirea curenta a resurselor".

Fiind un concept care oglindeste numeroase aspecte din activitatea economica, dobanda are atat in teorie, cat si in practica o insemnatate deosebita, o foarte mare capacitate de a releva sintetic starea si tendintele unei economii.Avand ca punct de referinta aceste elemente, dobanda poate fi considerata ca fiind pretul platit de debitor creditorului la scadenta pentru folosirea unui capital o perioada de timp determinata. Daca se are in vedere faptul ca obiectul tranzactiei de imprumut il constituie banii priviti ca lichiditate, atunci cu certitudine se poate spune ca dobanda reprezinta pretul renuntarii la lichiditate cerut de cel ce acorda creditul sau pretul consimtit a fi platit de cel ce se imprumuta pentru procurarea lichiditatii.Dobanda este deci plata acordata pentru un imprumut de capital lichid, care la randu-i se transforma in capital fix, un stoc de bunuri de productie care vor fi disponibile in viitor pentru a produce o cantitate sporita de bunuri de consum.

Dobanda nu este numai o caracteristica a capitalului imprumutat, ci a oricarui capital, prin a carui folosire sporesc resursele viitoare. Daca posesorul capitalului este si intreprinzator, el isi va insusi in mod direct, din vanzarea marfurilor, remuneratia capitalului echivalenta cu dobanda pietei ca parte a profitului normal, minim sau necesar; daca el il da cu imprumut, va primi dobanda, ca venit indirect, printr-un act de imprumut de la debitor.

Dobanda are un rol important in mecanismul de functionare a economiei, indeplinind din acest punct de vedere mai multe functii, cum sunt:

- a) influenteaza repartizarea factorilor de productie, orientandu-i catre destinatiile care asigura folosirea lor cea mai eficienta;
- b) instrument de stimulare atat a populatiei, cat si a intreprinderilor in economisirea unei parti din venituri;
- c) modalitate de a asigura bancilor recuperarea cheltuielilor efectuate si realizarea unui profit normal;
- d) parghie de redistribuire a veniturii. Dobanda este o parghie economica deosebit de importanta folosita de stat sau de diferite grupuri in orientarea activitatii economice.

III.2.FACTORI CE DETERMINA MARIMEA SI DINAMICA DOBANZII

Ca element al contractului de credit, nivelul dobanzii este acceptat, de fiecare data, de creditor si debitor in urma actiunii de negociere; fiecare parte urmarind motivarea deciziei adoptata in contextul unui ansamblu eterogen de factori care exercita o ampla influenta asupra dinamicii dobanzii. Desigur, dinamica dobanzii este abordata aici sub aspectul ratei.

In acest sens, distingem ca marimea ratei dobanzii oscileaza intre o limita maxima si alta minima. Ambele sunt greu de determinat cu precizie pentru ca sunt conditionate atat de factori obiectivi, cat si subiectivi. Limita maxima, teoretic poate prelua toate formele de venit care se constituie prin utilizarea unui capital, asigurand o rata a dobanzii care, tot teoretic, poate atinge 100%. Limita minima, considerata si ea in aceeasi optica, poate fi egala cu 0. Este foarte greu de crezut daca cele doua limite se realizeaza practic vreodata, pentru ca la stabilirea dobanzii intervin intotdeauna calcule si judecati subiective care sa determine proprietarul de capital sa aprecieze suficienta dobanzii.

Rata dobanzii se modifica in timp in sus sau in jos; de asemenea, ea difera pe tari si chiar uneori pe zone economice din (aceeasi tara) diferite tari.

Aceste modificari si deosebiri au implicatii ample asupra economiilor nationale si economiei mondiale avand avantaj sau dezavantaj pe debitori sau creditori, amplificand sau restrang fluxurile de capital internationale, prilejuind operatii speculative etc.

Un alt factor ce determina nivelul dobanzii il constituie raportul dintre cererea si oferta de capital de imprumut (de credite).

Oferta de credite este asigurata de resursele temporare disponibile din economie, cum sunt:

- sumele degajate in cadrul circuitului productiv al capitalului: capitalul fix, capitalul circulant si rezultatele financiare ;
- sursele banesti temporar disponibile ale institutiilor publice (bugetare);
- sursele banesti temporar disponibile ale statului (care apar datorita decalajului existent intre momentul incasarii veniturilor bugetare si cel al angajarii cheltuielilor bugetare);
- disponibilitatile banesti temporare ale populatiei.

III.3.DOBANDA NOMINALA SI DOBANDA REALA

Aprecierile privind nivelul dobanzii au valabilitate atata vreme cat stabilitatea monetara asigura, la expirarea scadentei imprumutului, recuperarea integrala a valorii avansate, respectiv o putere de cumparare echivalenta momentului acordarii imprumutului. Ori, inflatia cu toate consecintele sale afecteaza si acest proces si pune pe prim plan riscul eroziunii capitalurilor.

Riscul eroziunii capitalului se refera, inainte de toate, la dimensiunea pierderilor pe care creditorul le poate inregistra prin faptul ca valoarea reala (la momentul de referinta) a ratelor de rambursare a imprumutului sa nu mai aiba capacitatea de acoperire integrala a capitalului imprumutat, evaluat in aceeasi termeni.

In aceste conditii, creditorul nu renunta a-si valorifica capitalul prin imprumuturi, dar, va cauta prin atuurile creditului, sa-si asigure o compensare corespunzatoare, pentru eventualele pierderi cauzate de deprecierea monetara sau cresterea nivelului dobanzii.

Ținând seama de contextul inflationist existent in mai toate tarile, se impune constatarea ca dobanda capata o semnificatie mult mai profunda daca se iau in considerare cele doua ipostaze ale sale:

Dobanda nominala, exprimata ca atare prin rata curenta de piata. Ea exprima raportul de schimb dintre banii de azi si cei de maine. Daca rata nominala a dobanzii (de pe piata) este de 15% pe an, inseamna ca un leu de astazi echivaleaza cu 1,15 lei peste un an.

Dobanda reala, ca diferenta intre dobanda nominala si gradul de eroziune al capitalului, determinat de evolutia procesului inflationist. In acest context, dobanda reala este direct proportionala cu dobanda nominala si invers proportionala cu gradul de depreciere monetara.

Din punct de vedere teoretic orice rata a inflatiei pozitiva implica un proces de erodare a dobanzii sau chiar a capitalului avansat.

Tinand seama de aceste influente si de probabilitatea redusa a anticiparii corecte a ratei inflatiei, rata nominala a dobanzii poate fi fixa sau variabila. Rata fixa a dobanzii se practica in perioade de stabilitate monetara si se stabileste prin contractul de imprumut inca din momentul acordarii creditului. Nivelul ei nu se modifica decat in mod cu totul exceptional inainte de scadenta. Rate variabile ale dobanzii sunt practicate in perioade de instabilitate monetara. Folosirea unor asemenea rate trebuie inteleasa ca o masura de protectie pentru creditorii (cand ratele dobanzii sunt in crestere), dar si pentru debitorii (daca pe piata tendinta este de scadere a nivelului ratei dobanzii).

Cum procesul inflationist exista, rata reala a dobanzii devine un indicator foarte important pentru agentii economici

III.4.TEORII ASUPRA DOBANZII

Dupa cum sunt luati sau nu factorii monetari in judecatile asupra continutului si impactului asupra economiei, teoriile privitoare la dobanda se structureaza, in principal, in doua mari grupe:

- teorii pure sau ale capitalului real care nu tin seama de implicatiile factorilor monetari asupra dimensiunii si evolutiei dobanzii;
- teorii monetare care considera factorii monetari raspunzatori de formarea dobanzii.

Teoriile pure sau ale capitalului real care nu tin seama de implicatiile factorilor monetari asupra dimensiunii si evolutiei dobanzii;

Este vorba aici de: teoria productivitatii si a folosirii capitalului, teoriile privind costul formarii capitalului, teoria raritatii capitalurilor, teoria riscului, dobanda ca impozit asupra profitului.

a) Teoria productivitatii si folosirii capitalului considera capitalul ca fiind inzebrat cu o putere (capacitate) care atunci cand este folosit poate genera un prisos, un "ceva" mai mare decat s-a consumat. Partea negativa a teoriei consta in incapacitatea de a explica aceste valante ale capitalului atunci cand este utilizat.

b) Teoriile privind costul formarii capitalului au comun faptul ca explicarea dobanzii se face cu ajutorul abstinencei. Astfel teoriile asteptarii si sacrificiului (Marshall si McVane) considera structura capitalului ca fiind o acumulare in timp a rezultatelor, o amanare a consumurilor catre un viitor indepartat in scopul obtinerii unor rezultate superioare; teoriile profitului (Fisher, Zeiter, Bokn Bowerk) isi sprijina motivaiile pe factorul timp, considerand mai avantajos a amana folosirea capitalului pentru ca satisfactia sa fie mai mare.

Teorii monetare asupra dobanzii. Este vorba, cu deosebire, de teoria fondurilor de imprumut si teoria preferintei pentru lichiditate a lui Keynes.

a) Teoria fondurilor de imprumut (Hicks, Robertson, Ohlin). In opinia sustinatorilor aceste teorii, dobanda este determinata de echilibrul dintre partea de venit a unei tari folosita pentru investitii si cea pentru consum, sau dintre cererea si oferta de fonduri de imprumut. In termeni stiintifici, dobanda reprezinta remunerarea facuta pentru fondurile imprumutate.

b) Teoria preferintei pentru lichiditate a lui Keynes care invoca mai multe aspecte:

- economiile sunt o functie a veniturilor, iar fiecare variatie a cererii de economii constituie cauza unei modificari de acelasi sens a ofertei de economii;
  - functia monetara este considerata ca determinanta pentru dobanda;
  - rata dobanzii se stabileste pe baza echilibrului dintre cererea si oferta de moneda;
- cererea de moneda desconspirand preferinta pentru lichiditate;

Relatia dintre dobanda nominala si cea reala este un element esential al teoriilor contemporane asupra dobanzii, avand ca sustinator pe Milton Friedman. Teoriile contemporane pornesc de la constatarea ca rata dobanzii nominale isi mentine tendinta de crestere, chiar in conditiile in care rata de crestere a masei monetare revine la nivelul anterior, iar preturile inceteaza a mai creste.

In momentul in care rata de crestere a masei monetare depaseste rata de crestere a produsului intern, cererea de bunuri si servicii devine excedentara si anticipa inflatia. Ca urmare, deponentii vor solicita o dobanda nominala cel putin egala cu rata reala a dobanzii, majorata cu rata anticipata a inflatiei. La randul lor, debitorii vor fi dispusi sa plateasca dobanzi majorate, deoarece stiu ca sporirea preturilor le va accesa plata acesteia.

BIBLIOGRAFIE:

1. Moneda si credit
Gondor Mihaela
Editura:Petru Maior Tg.Mures 2005
2. Moneda si credit
Lucian Savu
Editura Dimitrie Cantemir,Tg Mures 2000
- 3.Moneda si credit
Rosca T.
Casa de editura Sarmis Cluj-Napoca 1996
3. Moneda,credit,banci
Basno C.
Ed.Didactica si Pedagogica Bucuresti 2003